

Aan de slag met psychose en bipolaire stoornis

Anja Stevens, psychiater, Dimence
Charlotte Marchandise, VS, GGZinGeest
Zwolle, 8 december Phrenoscongres

Opzet

- Introductie hypomanie, manie, psychose
- Rollenspellen
- Evaluatie
- Vragen
- Afsluiting

Casus

Eerste opname op 22-jarige leeftijd met manisch psychotisch beeld

Hij denkt de mensheid te kunnen redden, vertoont ontremd gedrag, is druk en probeert het personeel te overtuigen dat hij naar de president van Amerika en Rusland moet om te zorgen dat de mensheid gered wordt, kan niet stilzitten, rent heen en weer, praat continu

In de weken hieraan voorafgaand merkten zijn vrienden dat zijn normale sociale gedrag veranderde; hij werd dwingender en probeerde anderen continu te overtuigen van zijn gelijk

Reageert goed op antipsychotica

Diagnose?

Casus 2

Na opname herstelt hij goed. Hij maakt zijn opleiding af, krijgt een partner, gaat trouwen en krijgt 2 kinderen.

Zijn vrouw merkt dat hij in periodes vrolijker en actiever is dan anders, geen probleem voor haar.

Enige jaren later ontwikkelt hij een depressie

Diagnose?

Casus 3

Na opname herstelt hij goed

Gebruikt in tussenpozen drugs

Maakt opleiding niet af

Krijgt baan

Na enige jaren krijgt hij de gedachte de mensheid te kunnen redden, hij ziet overal tekenen die hem hierin bevestigen (stand van de sterren, zijn kat die dit tegen hem zegt)

Diagnose?

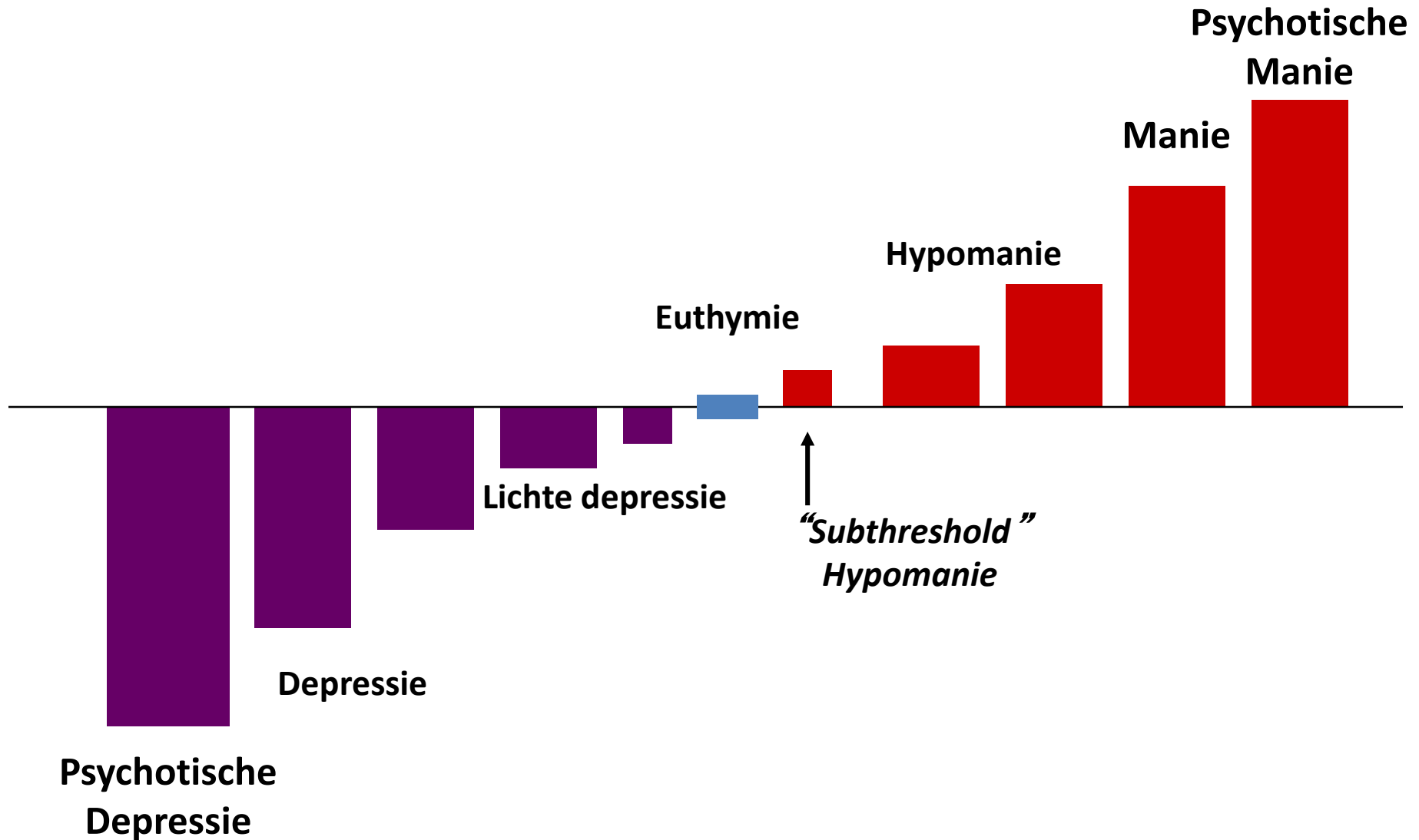
Mr Jones

Bipolaire stoornis

De bipolaire stoornis is een stoornis die zich kenmerkt door *uitersten in stemming en activiteit*. Iemand kan enerzijds uiterst uitbundig en daadkrachtig zijn (de manie) of juist uiterst teruggetrokken en inactief (de depressie). Deze wisselingen kunnen grote gevolgen hebben voor iemand met een bipolaire stoornis, evenals voor zijn of haar omgeving (familie, vrienden of collega's op het werk).

Spectrum van stemmingsstoornissen

Kenmerken van een manie

- een verhoogde stemming, uitgelaten, opgewekt en veel zelfvertrouwen;
- prikkelbaar bij tegenwerking;
- druk gedrag, overactief, vol levenslust en kracht;
- het gevoel de hele wereld aan te kunnen en een grote dadendrang; Dit laatste kan leiden tot onverantwoord of gevaarlijk gedrag met nare gevolgen. Zoals veel geld uitgeven, grote risico's lopen. De overactiviteit kan omslaan in chaos.
- optimale lichamelijke fitheid en weinig slaap nodig;
- seksuele behoefte kan toenemen wat kan leiden tot seksueel ontremd gedrag;
- impulsief en meer geïnteresseerd in nieuwe mensen en nieuwe ervaringen;
- verlies van realiteitszin, overschatten en door niemand te corrigeren;
- psychotische verschijnselen zoals grootheid- en paranoïde wanen (ziekelijke achterdocht);
- in veel gevallen lichamelijke uitputting.

Manie

Een ziekelijke opgewektheid
Niet passend voor de situatie
Belemmert het normale functioneren
Stoornissen in spraak, denken en waarneming
Stoornissen activiteit en gedrag
Lichamelijke (vitale) kenmerken

Hypomanie

een lichte vorm van manie

Ook hyperactiviteit, overmatige vreugde, impulsiviteit of prikkelbaarheid

het contact met de realiteit gaat niet verloren en er treden geen psychotische symptomen op
het normale functioneren wordt niet in ernstige mate belemmert

In lichte gevallen hoeft hypomanie niet eens als een aandoening gezien te worden, maar in combinatie met andere symptomen (met name depressiviteit), kan er wel sprake zijn van een stemmingsstoornis

Psychose

- Het zien, horen, ruiken of voelen van dingen die er niet echt zijn (hallucinaties)
- Het denken van dingen die niet waar zijn of niet kloppen, bijvoorbeeld denken dat iemand achtervolgd of gezocht wordt - door de politie (wanen)
- Praten in wartaal of op een vreemde manier praten
- Vreemd, warrig gedrag of ineens niet meer bewegen (iemand lijkt dan te 'bevriezen')

Contact met de realiteit kwijt zijn

psychose met ontremd gedrag versus manie met psychotische verschijnselen

Manie	Psychose
Inhoud psychose heeft kleur van de stemming	Inhoud psychose is vaak bizar
Inhoud psychose zelden paranoïde	Inhoud psychose regelmatig paranoïde
Stemmingsstoornis in voorgeschiedenis	Geen stemmingsstoornis in voorgeschiedenis
Stemmingsstoornis in familie	Psychotische stoornissen in familie

verpleegkundige zorg aan mensen met een manie

Top 5 patiënt problemen

- Verstoord dag-nachtritme (“geen pauze; ze blijven 24 uur/dag actief)
- Agitatie (accepteren geen tegenspraak of grenzen, overal discussie over)
- Geen ziekte-inzicht (“er is niets mis met me, alles ligt aan de ander”)
- Verbale agressie (“alles wat je zegt of doet, kan tegen je gebruikt worden”)
- Te veel fysieke activiteit (“ze kunnen geen seconde stilzitten of –liggen”)

verpleegkundige zorg aan mensen met een manie

Top 5 verpleegkundige interventies

- Grenzen aangeven (letterlijk en figuurlijk) “als verpleegkundige moet je een goede debater en onderhandelaar zijn”
- Motiveren tot gebruik medicatie “als verpleegkundige moet je een goede onderhandelaar zijn”
- Geven van medicatie “soms voel ik me een politie-agent”
- Structureren van dag-nachtritme “vergt uithoudingsvermogen”
- Supportieve communicatie “er zijn, benaderbaar zijn, initiatief nemen tot contact”

Rollenspel

"Let's play celebrity doctors and nurses."
Kelly

